

AAN TAFEL !

-

HET VOORBEELD





De gezinsmaaltijd die door de burgerlijke samenleving wordt veredeld, wordt de referentie en huishoudonderwijs op grote schaal wijdt alle “vrouwen des huizes”, ook arbeidsters, in in de geheimen daarvan.

Huishoudonderwijs als redding voor de gezinsmaaltijd

Het maaltijdmodel waarbij heel het gezin samenkomt en dat in de 19e eeuw door de burgerij wordt ingevoerd, wordt met moeite door alle sociale klassen overgenomen. Het kampt immers met materiële problemen. In de steden vervangt het werk in de fabriek het thuiswerk en de leden van het gezin – mannen, vrouwen en kinderen – werken lange dagen (10 tot 15 uur) buitenshuis. In die omstandigheden is het moeilijk om allemaal samen aan tafel te gaan.

Niet deelnemen aan het gezinsmaaltjeditueel betekent voor de burgerij zo veel als ingaan tegen de goede zeden. Daardoor lijkt het arbeidersgezin kwetsbaarder. Werkende vrouwen worden ervan beschuldigd, hun huishouden niet in de hand te hebben en hun man en kinderen een gastvrije thuis te ontzeggen. Om de burgerlijke ideologie door te geven, worden heel wat werken gepubliceerd en vanaf 1860 worden speciaal scholen opgericht voor jonge meisjes en huishoudsters. De bedoeling is om de arbeidersgewoonten te veranderen door waarden als orde, hygiëne en huishoudkunde bij te brengen.





Arbeidsters van de textielfabriek François Masurel Frères in Tourcoing, 1899, foto, coll. C.H.L.

Vanaf de 19e eeuw zijn vrouwen als arbeidskrachten zeer geliefd in de textielfabrieken. Ze worden de helft minder betaald dan de mannen, maar toch is hun loon voor heel wat gezinnen levensnoodzakelijk. De arbeidsters verlaten dan hun huis, wat fel wordt bekritiseerd. Doordat ze buitenshuis werken, worden ze ervan beschuldigd het welzijn van de familiekring in het gedrang te brengen.



Leerlingen van een huishoudschool, begin 20e eeuw, foto, coll. C.H.L.

De voorwerpen die de leerlingen in hun handen hebben – keukengerei, boodschappenmand en babyop – laten geen twijfel bestaan over wat ze studeren. Vanaf de basisschool, die sinds 1882 verplicht is, krijgen de meisjes lessen huishoudkunde zodat ze een huishouden draaiende kunnen houden. Tegelijkertijd worden huishoudscholen opgericht, bestemd voor jonge arbeidsters en bedoeld om hun onderwijs te geven dat op hun levenswijze is afgestemd.





Keuken van een huishoudschool, midden 20e eeuw, foto van H. Coutart, coll. C.H.L.

De huishoudschool moet jonge meisjes helemaal inwijden in het huishoudelijke werk. Ze leren boodschappen doen en kennen de prijzen van de voedingswaren, ze leren koken, naaien, vegen, ... Tijdens de lessen oefenen ze concreet in een realistische omgeving, in dit geval een keuken. De religieuze op de foto getuigt van het feit dat dit soort scholen privé-initiatieven zijn.





DUBY Georges, PERROT Michelle, *Histoire des femmes en Occident*, Tome V, *Le 20^{ème} siècle*, Sous la direction de F. Thébaud, Editions Perrin, Paris, 2012.

MARENCO Claudine, *Manières de table, modèles de mœurs : 17^{ème} – 20^{ème} siècle*, Editions de l'ENS-Cachan, 1992.



Tourcoing
La Créative



INTERREG IV
France - Wallonie - Vlaanderen



Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven



Nord
le Département



Grenzeloze musea
VFLAMUSE
Nos territoires en musées

Centre d'Histoire Locale
de Tourcoing

